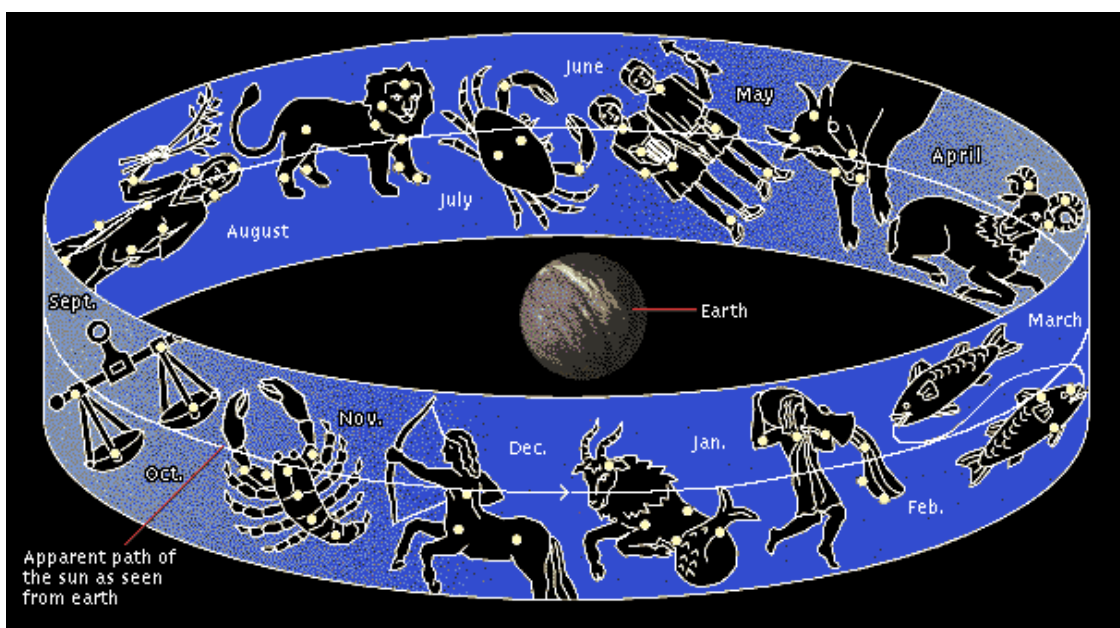

Iz samostalnika zodiak (živalski krog ali pas na nebu ob ekliptiki) lahko izpeljemo vsaj tri pridevnike: zodiakov, -a, -o; zodiakalni, -a, -o (zveni preveč tuje in mi ni všeč, saj izhaja iz nemške besede zodiakalisch; je pa tudi izpeljan iz besede zodiakal, kar v slovenščini nič ne pomeni, zato tega pridevnika ne bom nikoli uporabil) in zodiški, -a, -o. Za mene je najlepši zadnji pridevnik. Zveni mi lepo slovensko, domače. Samo uporabljati ga moramo in se ga navadimo. Tako bom v zvezi z besedo zodiak dosledno uporabljal pridevnik zodiški, -a, -o.

Zodiška ozvezdja in zodiška znamenja.

Razlika med njimi.

Ozvezdja zodiaka ali *zodiška ozvezdja* so tista ozvezdja na nebu, ki ležijo ob Sončevi navidezni letni poti, to je ob ekliptiki. Zna so že od davna. Poznamo dvanajst njihovih imen Oven, Bik, Dvojčka, Rak, Lev, Devica, Tehtnica, Škorpion, Strelec, Kozorog, Vodnar, Ribi. Prevezli smo jih od starih Grkov, ti od Babiloncev, nastala pa so verjetno že v sumerskih časih (okoli 3000 pr.n.št.). Poleg *zodiških ozvezdij* poznamo tudi izraz (pojem) *zodiška znamenja*, ki jim včasih rečemo tudi nebesna znamenja.

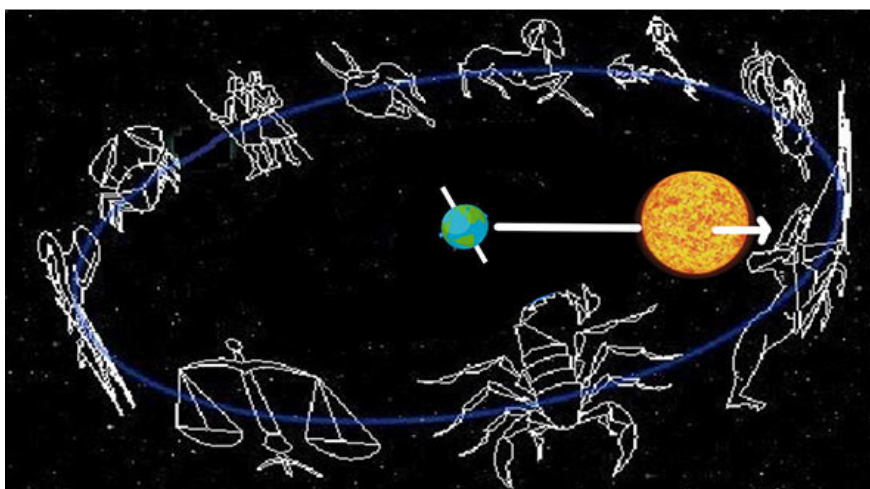

Lege zodiških ozvezdij ob navidezni letni poti Sonca, ob ekliptiki (Apparent path of the sun...); Earth - Zemlja. Puščica kaže smer navideznega letnega gibanja Sonca preko ozvezdij oziroma po ekliptiki.

Ozvezdja so različno razsežna, znamenja pa enako. V enem letu Sonce navidezno prečka vseh dvanajst ozvezdij oziroma tudi vseh dvanajst enako razsežnih znamenj, zaradi česar ozvezdja prečka v različnem času, znamenja pa (skoraj) v enakem, to je enem mesecu.

Razlikovati moramo zodiaška ozvezdja od zodiaških znamenj. Zodiaška znamenja so dobila ime po dvanajstih zodiaških ozvezdjih, ki so stala na svojih določenih mestih neba ob ekliptiki pred okoli 2000 leti. Zodiaška ozvezdja so različno razsežna. Zodiaška znamenja razdelijo zodiak oziroma ekliptiko na dvanajst enakih delov in so enako razsežna. Vsako zodiaško znamenje tako zavzema v zodiaku oziroma na ekliptiki $360^\circ/12 = 30^\circ$, zaradi česar se Sonce, ki potuje po ekliptiki, navidezno zadržuje v vsakem znamenju (skoraj) enako časa, v ozvezdjih pa različno.

Pomladišče je točka na ekliptiki, v katero pride Sonce v začetku pomladi (ob spomladanskem enakonočju). Pomladišče na nebu ne miruje, ampak se počasi premika. En obhod čez nebesno kroglo, to je 360° , naredi približno v 26 000 letih, v 2000 letih pa se na nebu premakne za $(360^\circ/26\ 000) \times 2000$, to je za okoli 30° , kar je ravno toliko, kolikor zavzema eno zodiaško znamenje. Pomladišče je pred 2000 leti ležalo v ozvezdju Oven, ki je bilo takrat hkrati znamenje Oven. Pred 2000 leti so se zodiaška znamenja namreč ujemala z zodiaškimi ozvezdji. Do zdaj, po 2000 letih, pa se je pomladišče premaknilo za 30° iz ozvezdja Oven v ozvezdje Ribi. Danes pomladišče leži v ozvezdju Ribi, vendar pa še vedno v znamenju Oven. Pomladišče se torej trdno drži in ostaja v znamenju Oven. Ozvezdja ostajajo na svojih starih fiksnih mestih, pomladišče in znamenja pa se premikajo glede na ozvezdja. Zaradi premaknitve pomladišča iz ozvezdja Oven v ozvezdje Ribi za 30° v 2000 letih so se z njim vred premaknila znamenja stran od ozvezdij, po katerih so prvotno dobila ime. Znamenja so se v tem času premaknila glede na fiksna ozvezdja ravno za kotno vrednost, ki obsega eno znamenje (30°). Zdaj enako imenovano zodiaško znamenje in zodiaško ozvezdje nimata več iste nebesne lege, ki se šteje od pomladišča. Zaradi navideznega premikanja pomladišča se znamenja premikajo v smeri proti zahodu glede na istoimenska ozvezdja. Če smo bili npr. rojeni v znamenju Ribi, je bilo Sonce ob našem rojstvu res v znamenju Ribi, vendar pa v ozvezdju Vodnar.

Ekliptika je navidezna pot Sonca skozi ozvezdja živalskega kroga. Vir: Splet.

Izjava, da je Sonce danes v določenem ozvezdju, ne pomeni, da je tudi v istoimenskem znamenju. To jasno prikazuje spodnja preglednica.

Povezava med zodiškim ozvezdjem in zodiškim znamenjem

Zodiško ozvezdje	Čas gibanja Sonca v ozvezdju	Zodiško znamenje	Čas gibanja Sonca v znamenju
Ribi	12. 3.–18. 4.	Oven	21. 3.–20. 4.
Oven	19. 4.–13. 5.	Bik	21. 4.–21. 5.
Bik	14. 5.–20. 6.	Dvojčka	22. 5.–21. 6.
Dvojčka	21. 6.–19. 7.	Rak	22. 6.–22. 7.
Rak	20. 7.–9. 8.	Lev	23. 7.–23. 8.
Lev	10. 8.–15. 9.	Devica	24. 8.–23. 9.
Devica	16. 9.–30. 10.	Tehtnica	24. 9.–23. 10.
Tehtnica	31. 10.–22. 11.	Škorpion	24. 10.–22. 11.
Škorpion	23. 11.–29. 11.	Strelec	23. 11.–21. 12.
(Kačenosec)	30. 11.–17. 12.		
Strelec	18. 12.–18. 1.	Kozorog	22. 12.–20. 1.
Kozorog	19. 1.–15. 2.	Vodnar	21. 1.–18. 2.
Vodnar	16. 2.–11. 3.	Ribi	19. 2.–20. 3.

Opomba. Preglednica kaže, da se v zodiških ozvezdjih Sonce navidezno zadržuje od enega tedna do enega meseca, odvisno od tega, kako razsežno je ozvezdje. V zodiških znamenjih pa se zadržuje okroglo en mesec. Razen dvanajst zodiških ozvezdij pa Sonce navidezno prečka še eno ozvezdje. To ozvezdje je Kačenosec, ki ga včasih imenujejo tudi “trinajsto” zodiško ozvezdje. Ozvezdje Kačenosec bi imelo večjo pravico, da bi ga prištevali k zodiaku kakor pa ozvezdje Škorpion, po katerem se med letom sprehaja Sonce najmanj časa (le teden dni) od vseh zodiških ozvezdij. Ker pa večji del zelo razsežnega ozvezdja Kačenosec leži daleč stran od ekliptike, razen tega Kačenosec tudi ne predstavlja živali, so v zodiak raje vključili Škorpiona, ki predstavlja žival.

Moj edini namen v tem spisu je bil, da pojasnim razliko med obema pojmomoma. Če je bila razlaga predolga, še enkrat na kratko: Zodiška znamenja so za kotno vrednost enega znamenja, tj. za 30°, premaknjena glede na fiksna zodiška ozvezdja, in to v smeri proti zahodu, tj. v desno, če gledamo zvezde, obrnjeni s trebuhom proti jugu in je na naši desni strani zahod.

Ilustriral Edo Podreka, 2002